

*Living
on the edge*

SOUTH ESTONIA

Kristiina Tammets
LAG Tartu Rural Development Association



Purposes and values of the project

Purposes

- To strengthen regional identity
- To make region well-known and bring visitors from other places in Estonia and abroad

Values

- Beautiful nature
- Diverse culture and national traditions
- Local food and natural products
- Active holidays and healthy lifestyle
- Sustainable and innovative entrepreneurship

Elu kahe maailma piiril
LÕUNA-EESTI

Project partners



Main project activities 2013-2014

- Creating the 21 yellow frames tourism route;
- Training programs for entrepreneurs;
- Media advertising: articles in the media, magazine National Geographic, television, social media;
- Participation in fairs: travel fair, Balttour, Tourest;
- Routes and study trip packages: culture and history, active holidays, innovation;
- Photo exhibitions with famous photographs;
- Marketing campaign activities: coupon book and offers website;
- Organising competitions: photo and video competition, souvenir competition.







VIDEO

Why this project has been successful?

- Identity – strengthening local communities and identity of the whole South Estonia region – 6 counties, 7 Leader areas;
- New dimension of cooperation - across borders and sectors, networking between local communities and entrepreneurs. 500-600 entrepreneurs involved. Additionally to tourism entrepreneurs we involved industries and scientific institutions, IT;
- Rural and urban co-operation. 8 towns involved outside Leader area;
- Number of visitors - growth of internal tourism 12%, website www.visitsoutheastonia.com visits increased 3 times;

Why this project has been successful?

- Multi financing model - EAFRD and Fisheries Fund, Estonian Enterprise, public and private sector;
- Innovative structure of management – 30 organizations involved as partners;
- Empowering the innovation of the region - innovation route, involvement of universities and science institutions, creative industries and IT technology.

Challenges

- Creating common understanding again and again. Involvement and openness;
- Involvement of entrepreneurs, difficulties to explain direct benefits at the beginning;
- Management of multi financing budget among project partners;
- Technical support related to budget and eligible costs. Project model was very new also for MA/PA;
- Public procurement requirement cleared up at the end of the project.

Main activities since 2015 focus on innovation and sustainable development

Our role – to support the growth of innovation inside the region through networking and communication

- Cooperation with competence centres (universities, science parks, etc.), Idea Lab (various parties involved);
- Participation in research and development projects (sustainable technologies, IT applications, innovative methods etc);
- Training and incubation programs for entrepreneurs, seminars and study tours;
- Networking, awareness-raising and communication



Tartu

Lõuna-Eesti innovatsiooni meka

Innovatsiooni taimelava. Click & Grow lانسээрس 2015. aastal Smart Farmi kontseptsiooni, mis võimaldab teadlaste tehnoloogiat kasutada senisest oluliselt suuremahulisema taimekasvatuse juures. Taimed kasvatatakse nanotehnoloogil põhinevas pinnases, mis kindlustab neile igal hetkel piisavalt vett, hapnikku ja toitu. Smart Farm tarbib traditsioonilisest põllumajandusest kuni 95% vähem vett. Foto: Marek M

Tartut võib pidada õigustatult kogu Eesti innovatsiooni hälliks. Võtame või Tartu Ülikooli asutamise loo 1632. aastal, mis oli oma ajas ja toonasele Eesti olusid arvestades igati novaatorlik samm. Täna on ülikoolilinnast Tartust kujunenud Lõuna-Eesti innovatsiooni meka, mille mõju ulatub kaugemale Eesti piiridest, isegi planeedi Maal piiridest väljapoole.

Meenub ju enamikule meist innovatsiooniga seoses esimesena just ESTCube-1 – 2008. aastal Tartu Ülikoolist alguse saanud tudengisatelliidi projekt, mis lennutas 2013. aasta mais Eesti kosmoseriiki sekka. Tegelikult peidab Tartu endas veel nii palju innovaatilisi algatusi ja ettevõtmisi, et nende kõigi üleslugemisel jääda hästi isegi asjatundjad.

Kui küsida Tartu Ülikooli arendusprorektori Erik Puura käest, kuidas tema defineerib innovatsiooni, hakkab ta alustuseks naerma – mõistagi leidub selleks erinevaid lähenemisi. Tartu Ülikooli seisukohalt rõhutab ta õppe- ja arendustöö ning ette-

võtte, Ülikoolidele on pandud suured ootused ja lootused innovatsiooni arendamisel – meil on suur vastutus. Ülikooli rolliks ongi Eestile ja maailmale head teha,” selgitab Puura ning lisab, et Tartul on läinud hästi. „Eesti suuruse riigi kohta on Tartu Ülikool oma tegevuse ja tulemuste poolest omalaadne ime.”

KOLM VEDURIT

Lõuna-Eesti innovatsiooni peamisteks veduriteks on ülikoolid koos avaliku ja erasektori organisatsioonidega. Suunanäitajana sammuvad Tartu Ülikool ja Eesti Maailikooli koos Tartu linna ning Tartu Ülikooli Kliinikumiga. Nende ühisväljundina on Erik Puura sõnul loodud Tartu Teaduspark, mis lähtub tegevuse arendamiseks välja töötatud Lõuna-Eesti nutika spetsialiseerumise strateegiast. „Tartus tekivad nutikad ideed ja arengud paljude tegurite koostul. Ülikoolid on kindlasti suunanäitajad, kes aitavad erinevate uuringute teostamisel ning mudelite väljatöötamisega,” märgib ta.

Ülikoolide ja teadusasutuste panust innovatsiooni edendamisel ei saa alahinnata, sest tänu erinevate innovatsiooniprogrammide ja tegevuste rakendamisele on Tartust tuule tiibadesse saa-

Tähtsamate valdkondadena võib välja tuua info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning energiatõhusa ehituse ja taastuvenergeetika kõrval ka kosmosetehnoloogiad ning tervisetehnoloogiad, sh biomeditsiini ja personaalse meditsiini arengu.

Ettevõtlusõppe ja ettevõtlikkuse arendamise eest seab TÜ Ettevõtlus- ja innovatsioonikeskus, mille all tegutsevad TÜ Ideelabor ja TÜ Protokeskus, pakudes ettevõtetele koostööd tootearenduses ja uute ideede arendamisel. TÜ Ideelabori juht Maret Ahonen kinnitab samuti, et Tartu on valedamalt Lõuna-Eesti innovatsiooni meka, sest siit saavad alguse mitte ainult kohalikku elu mõjutavad uudenduslikud ideed, vaid ka rahvusvahelisel maastikul konkurentsivõimelised tooted ja teenused.

TÜ Ideelabor toetab ja innustab tudengite loomeprotsessi ideest teostuseni. Ideelabori programm Tramm pakub kaks korda aastas põnevaid töotubasid ja kohtumisi ettevõtjatega. Kaks korda aastas korraldatakse ka noorte äri- ja projektide konkursi Kaleidoskoop, mis on avatud kõikidele Lõuna-Eesti kõrg- ja kutsekoolide tudengitele. Kaleidoskoobilt on saanud tuule tiibadesse kitarril keelevahetusseadmeid pakkuv Guitar Technologies, Antonise ühel tegutsev kaunitu kudemise salong „Külluslikud etnokudumid”, noorte hulgas tähele-

rija „Pühahobuss” jt. Lisaks on TÜ Ideelabori nend koostöös SEB pangaga Vega fondi, mis rahastab innovaatiliste ideede edasiarendi ja elluviimise. Seal hooгу saanud põnev teaidetena võib esile tõsta rahvusvahelisel esimesi samme tegevate tarkvara muusikaäpp MatchMySound ning nanosatelliidile turule pu idufirmat Radius Space.

NUTIKATE IDEEDE KODU

Sihtasutus Tartu Teaduspark on olnud juba ro kui 20 aasta jooksul koduks nutikatele Lõuna ettevõtjatele. Teaduspargi demokese juh Vaido Mikheim rõhutab, et nende territoorium gutsche üle 80 ettevõtte väga erinevate valdkor „Meie jaoks on innovatsioon seotud otseselt võlme ja ettevõtlikkusega ning me teeme c poolt kõik, et aidata äriга alustajatel esim raskustest üle saada,” lausub Mikheim.

2010. aastal käivitus Tartu Teaduspargi arendusüksus Protolab, mis pakub ettevõtte ning ülikoolidele tootearenduse ja insener lise nõustamist teenuseid. Protolabi inser töölaule jõuab väga suur osa Eestis riistvara konna alustavate ettevõtjate ideid, millest ar



Taluturg

Lõuna-Eesti väikekõrjalite kasvulava

Mõista-mõista, mis see on: viis aastat, 15 töötajat, 150 tootjat, viiekordne käibekasv võrreldes esimese tegevusaastaga. Kõlab mõne idufirma edu loo moodi, tegelikult on õige vastus hoopis Taluturg. Viie aasta eest paljudele Lõuna-Eesti toidutootjatele hullumeelsena tundunud idee – luua piirkondlik toiduvõrgustik ja taluturg – on tänaseks tõestanud oma elujõulisust. Ehkki lihtsalt ei ole see kõik käte tulnud, maitsevad praegused viljad seda paremini.

„Tagasi algusest vaadates on tunne, et olime ikka hullud küll,” ütleb Taluturu tegevjuht ja energiline eestvedaja Merle Vall. „Meil oli tugev visioon ja usk õnnestumisse. Ju oli aeg küps, sest tarbija võttis Taluturu hästi vastu ja nüüdseks oleme leidnud kindlalt oma koha siin päikeses all.”

Suuri asju tehakse ikka üksnes meele töö, sügava veendumuse ja missioonitundega – nii ka Taluturul. Toidutootmise valdkonnas valitsevat tihedat

konkurentsi arvestades on tööpoolest omalaadne ime, et 2010. aasta suvel loodud toiduvõrgustik Maitsev Lõuna-Eesti suutis Tartu Lõunakeskuses edukalt käivitada Taluturu ning on tegevust laiendanud ka Pärnusse. Mõnda aega jõudis Taluturg tegutseda isegi Narvas, ent idasuhete jahenemine pani sealsel tegevusele põnts. „Jga kogemus on hea, kõige raskem saab õppida just ebaõnnestumistest,” lausub Vall. „Eelmisel aastal pingestunud suhted Venemaaga mõjutasid otseselt meie tegevust Ida-Virumaal, nii et pidime tänava juunis seal oma tegevuse lõpetama. Ent see oli kogemus, mis õpetas meile palju slaavi kultuuriruumi, toiduvalmistamise tavade ja maitse-eelistuste kohta.”

VÕRGUSTUMISE EELISED

Maaelu areng on tihedalt seotud väikeettevõtlusega, eriti toidutootmise valdkonnas. Paljud väikekõrjalid murravad pead, kuidas oma kaubaga kõige lihtsamalt tarbijani jõuda. Toodete müümise muudavad keeruliseks väikesed kogused, lühike tarneaeg ja kallid logistika. Taluturu asutamine üks initsiaatoreid, Nopri Talumeierei peremes Tiit Niilo on endiselt veendunud, et mikroettevõtjate ühisturundus on eduka majandamise ainus võimalus.

Taluturu kestmajäämise taga peitubki hästi toimiv toiduvõrgustik, mis ühendab julgeid ja aktiivseid väikekõrjalid. Kuidas kõik alguse sai? Ettepanekuga avada Tartus taluturg pöördus Lõuna-Eesti väikekõrjalite poole Lõunakeskuse juhataste liige Jaan Lott. „Eelnevad kogemused ning selge visioon inimesed olid õnnestumise tagamiseks,” ütleb Lott. Nii loodi toiduvõrgustiku eestvedajatega kaded.

Taluturu alustamiseks sobis kõige paremini MTU tegevusvorm, kuid ühel hetkel ei vastanud tegevus enam mitteilunduslikele põhimõtetele ning tootjad asutasid Lõunakeskuse Taluturu ja Pärnu Keskuse Taluturu majandamiseks tulundusühistu. Kui kohalikul Leader tegevusgrupid toetavad oma piirkonna toidutootjaid, siis MTU Maitsev Lõuna-Eesti ülesandeks sai Taluturgudel kauplevate väikeettevõtjate toetamine ühiste arendus- ja turundustegevustega. Koos korraldatakse suve- ja talveminare, käiakse õppereisidel, seatakse sihte ja kirjutatakse uusi projekte.

INNOVATILISED VÄIKEKÕRJALID

Taluturg on tööpoolest väikekõrjalite kasvulava, sest võimaldab kogunud tegetjatel katsetada uute toodete ja uute maitsetega ning pakub väljundi uutele talunikele. Nii aaneb lihtsaim ja kiireim võimalus oma toodet tutvustada ning tarbijalt vahetut tagasisidet saada. Taluturg alustas 25-30 tootjaga ja pakub täna tootevalikut 150 väikekõrjalit. Viie aasta kokkuvõttes on Taluturul müügil olnud rohkem kui 300 tootja kaup.

Taluturul müüakse Eestimaa kasvatatud ja kohalikul tootraisel toodetud talukaupa. Suurem osa kaubast on pärit Taluturu lähipiirkonnast, kuid niida selles kandes pole, jõuab tarbijani mitmelt poolt mujalt Eestist. Lisaks traditsioonilisele talukaubale jõuavad Taluturu kaudu inimeste toidulauale ka viinamarjad, roheline spargel, suhkrumais ja palju muud põnevaid, mida meie taludes üha enam kasvatatakse.

„Meie väikestes Eestimaa taludes valmib maitsev toidukraam ning Taluturg saab kaasa aidata, et see jõuaks otse tarbijani. See omakorda tagab talunikele ja ümberkaudsetele töö ning nii säilib meie põline maakuultuur,” selgitab Merle Vall.

Kõike seda, mida nutikad väikekõrjalid teevad ja pakuvad, võib ka oma silmaga uudistama minna.

Lõuna-Eesti koostööprojekti „Elu kahe maailma piiril” innovatsioonimarsruut on kokku pandud just selleks, et kõik huvilised saaksid uuendusmeelsete ettevõtjate ja innovaatiliste lahendustega ise lähemalt tutvust teta. Täpsenalt inli selle kohta leiab veebiit (www.visitsouthestonia.com).

TÕO TOREDATE INIMESTEGA

„Taluturg on loodud suure missioonitundega, ausalt ja kompromissitu oma asja ajades,” lausub Taluturu premaine, kelle sõnul väest käivitamisel eeskujuks talupöed Austria. „Viie aasta jooksul on toimunud järjepidev areng, mida võib Taluturu külastades igaks oma silmaga näha. Meil on kõik parim: tootjateks on tublid, töökad, innovaatilised ja ettevõtluslikud maainimesed ning tarbijateks targad, uudishimulikud ja terviset hoolivad inimesed,” räägib Vall ning lisab, et selleni jõudmine ei ole olnud lihtne, kuid ta hindab kõrgelt kogu protsessi ja ühiselt tehtud tööd. „Mulle tõesti meeldivad inimesed, kes on minu ümber seoses Taluturu maailmaga.”

Taluturu müüjad teavad ja tunnevad hästi oma talusid ja tootjaid: käivad neil külas ja vaatavad, kuidas käib tootmine. „Samas on kommersiaalilm karm ja Taluturu tegemine jätkuvalt suur väljakutse,” sõnab Vall. Küsimusele – miks te seda ikkagi teete? – vastab Merle aga rõõmsa naeratusega: „Rikkaks sellega ei saa, kuid emotsionaalselt rikkaks küll.”

Kui suudame maksta tootjatele normaalse palga, tasuda tootjatele õigeaegselt ja aidata oma tegevusega kaasa maaelu arengule, oleme suutnud tublitsi maailma parandada.”

Lõuna-Eesti toiduvõrgustiku kogemus väärin kindlasti laiemat tähelepanu, sest koostöö äraõppimine tundub olevat jätkusuutliku arengu üks võtmesõnu. Taluturu rahval on ja-gada häid kogemusi, kuidas tuu kokku väikekõrjalid ning ühendada maa- ja linnaelanike huvid, et Eestimaa elu edeneks. Kuna eestlaste jaoks on koostöö suhteliselt keeruline teema, rõõmustab Taluturu rahvast iga väikepõlv õnnestumine – kui kaks-kolm ettevõtjat ühise keele ja midagi koos ära teevad. Rääkimata sellest, et tänu elujõuliste väikekõrjalitele on meie kõigi toidulaud saanud nüüd üha rikkamaks kodumaise talutoidu ja põnevat maitsete poolest.

Loe lähemalt Lõuna-Eesti projektist „Elu kahe maailma piiril” www.visitsouthestonia.com

„Kui suudame maksta tootjatele normaalse palga, tasuda tootjatele õigeaegselt ja aidata oma tegevusega kaasa maaelu arengule, oleme suutnud tublitsi maailma parandada.”

Merle Vall, Taluturu tegevjuht

Thank you!

